טהורות א"ר יצחק (נפחא) בבאין מנוי אדם לנוי בהמה ורב יוסף אמר הואיל ואדם מושך בהם את הבהמה מי לא תניא מקל של בהמה של מתכת מקבל טומאה מה טעם הואיל ואדם רודה בהן ה"נ הואיל ואדם מושך בהן: וטובלן במקומן: והאיכא חציצה א"ר אמי בשריתכן לימא ר' אמי כרב יוסף סבירא ליה דאי כר' יצחק (נפחא) דאמר בבאין מנוי אדם לנוי בהמה כיון דריתכן עבד בהו מעשה ופרחה לה טומאה מינייהו דתנן כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה סבר לה כרבי יהודה דאמר מעשה לתקן לאו מעשה הוא דתניא ר' יהודה אומר לא אמר שינוי מעשה לתקן אלא לקלקל במתניתא תני במחוללין שאל תלמיד אחד מגליל העליון את ר"א שמעתי שחולקין בין טבעת לטבעת אמר לו שמא לא שמעת אלא לענין שבת דאי לענין טומאה דא ודא חדא היא ולענין טומאה דא ודא אחת היא והתנן טבעת אדם טמאה וטבעת בהמה וכלים ושאר כל הטבעות טהורות כי קאמר ליה איהו נמי דאדם קאמר ליה ודאדם דא ודא אחת היא והתניא טבעת שהתקינה לחגור בה מתניו ולקשר בה בין כתפיו טהורה ולא אמרו טמאה אלא של אצבע בלבד כי קאמר ליה איהו נמי דאצבע קאמר ליה ודאצבע דא ודא אחת היא והתנן טבעת של מתכת וחותמה של אלמוג טמאה היא של אלמוג וחותמה של מתכת טהורה כי קאמר ליה איהו נמי כולה של מתכת קאמר ליה ועוד שאל שמעתי שחולקין בין מחט למחט אמר ליה שמא לא שמעת אלא לענין שבת דאי לענין טומאה דא ודא אחת היא ולענין טומאה דא ודא אחת היא והתנן מחט שניטל חורה או עוקצה טהורה כי קאמר ליה בשלימה ובשלימה דא ודא אחת היא והתנן מחט שהעלתה חלודה אם מעכב את התפירה טהורה ואם לאו טמאה ואמרי דבי ר' ינאי והוא שרישומה ניכר כי קאמר ליה בשיפא קאמר לי' ובשיפא דא ודא אחת היא והתניא מחט בין נקובה בין אינה נקובה מותר לטלטלה בשבת ולא אמרינן נקובה אלא לענין טומאה בלבד הא תרגמא אביי אליבא דרבא בגלמי:

מתני' חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה בו זכרים יוצאין לבובין רחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות העזים יוצאות צרורות רבי יוסי אוסר בכולן חוץ מן הרחלין הכבונות רבי יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב:

גמ'

טהורות. דלאו משום תכשיט מיטמאו דאין תכשיט לכלי וכלי נמי לא הוו אלא תכשיט כלי ומיהו בעודן מחוברות לכלי מיטמו עם הכלי דהוי יד לכלי דכל המחובר לו הרי הוא כמוהו: **בבאין מנוי אדם לנוי בהמה.** מתני' כגון שנעשה שיר זה לתכשיט אדם ובעודו לאדם נטמא ולאחר טומאתו נתנו לבהמה וצריך להטבילו מטומאתו ראשונה שלא יגע בטהרות: **הואיל ואדם מושך בהן את הבהמה.** חשיב ליה כלי תשמיש לאדם: **מקל של בהמה.** שרודין בו את הגמל או את האנקה. אי נמי כעין שעושין להנהיג את הדוב: **של מתכת.** דאילו של עץ פשוטי כלי עץ לא מקבלי טומאה: **מאי טעם.** הרי צורך בהמה: **רודה.** מכה ומייסרה: **והאיכא חציצה.** שטבעת הקבוע בשיר קבוע בו בחוזק ואין המים נכנסין שם: **בשריתכן.** הכה בפטיש עד שנתפשט ונתרחב הנקב סביב סביב: **כרב יוסף סבירא ליה.** דאמר כשהן של בהמה נמי מקבלי טומאה הואיל ואדם מושך בהן הלכך כי ריתכן לאחר טומאה אכתי במילתייהו קיימי ולא פרחה טומאתן דאכתי חזו לבהמה: **דאי כרבי יצחק.** דאמר לא מקבלי טומאה אלא בעודן לאדם טומאה זו שקבלו בעודן לאדם כיון דריתכן ושוב אין נאים לאדם בטלי להו מתורת תכשיט וטהרו מטומאתן: **יורדין לידי טומאתן במחשבה.** מאחר שחישב עליו שיניחנו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר הוא גמר מלאכתו ומקבל טומאה: **ואין עולין מטומאתן.** מאחר שחישב על העור לעשות שטיח ירד לידי טומאה ואם חזר וחישב עליו לרצועות וסנדלים לא בטל מתורת כלי ולא טהר בכך עד שיתן בו אזמל דהוי שינוי מעשה הא בשינוי מעשה מיהא עולה מטומאתו: **לתקן.** וזו היא תקונו לצורך בהמה: **לאו מעשה הוא.** לבטלו מתורת כלי: **במחוללין.** מתחלה נעשו חלולין רחבים שיש חלל בדביקתן שנתן טבעת בתוך טבעת כמות שהוא רחב: **שחולקין.** יש חילוק בהלכותיהן ואיני יודע מהו חילוקן: **אלא לענין שבת.** לענין הוצאת שבת יש חילוק בין יש עליה חותם לשאין עליה חותם כדאמר לקמן בפ' במה אשה (דף נט:): **דא ודא אחת היא.** כל טבעות דין אחד להן: **שהתקינה לחגור בה מתניו.** שקבעה בראש רצועה ועשאה כמין בוקל"א שעושין לסרגין של סוסים: **ולקשור בה בין כתפיו.** בתי זרועותיו ברצאייר"א: **טהורה.** דהדר הויא לה כטבעת כלים ולא דמיא לאדם מושך בהם שאינו משתמש בה כלום אלא מונחת ועומדת לרצועה ומיהו עם הרצועה מקבלת טומאה אבל אם היה נוטלה ומחזירה אינה מקבלת טומאה לעצמה: **כי קאמר ליה איהו נמי.** דא ודא אחת היא: **דאצבע קאמר ליה.** ולענין שבת יש חילוק: **אלמוג.** עצי אלמוגים [מ"א י] והוא נאה: **טמאה.** דבתר טבעת אזלינן ופשוטי כלי מתכות טמאים: **היא של אלמוג טהורה.** דפשוטי כלי עץ הוא: **אלא לענין שבת.** לענין הוצאת שבת יש חילוק בין נקובה לשאינה נקובה דנקובה קתני חייב חטאת ובשאינה נקובה כגון אישפיגל"א שהיא תכשיט קתני אינו חייב חטאת בפרק במה אשה (לקמן דף נז:): **חורה.** חור שלה: **עוקצה.** פוינט"א: **חלודה.** רואיירא"ה: **והוא שרישומה.** של מחט ניכר דהוי כלי וטמאה. ל"א שרישומה של חלודה ניכר בבגד היינו עיכוב תפירה וטהורה: **בשיפא.** נישופת בשופינא שקורין לימ"א שאין בה חלודה: **מותר לטלטלה בשבת.** בתר דהא חזיא ליטול את הקוץ ותורת כלי עליה: **ולא אמרו נקובה.** חלוקה להלכותיה אלא לענין טומאה בלבד דנקובה מקבלת טומאה ושאינה נקובה לא: **הא תרגמא אביי.** בפרק כל הכלים: **בגלמי.** שהוא גולם שנקנלה מן החוט ועומדת לינקב התם הוא דכל זמן שלא נקבה אינה מקבלת טומאה דהא לא נגמרת מלאכתה ולענין טומאה כלי מעשה כתיב (במדבר לא) שגמר כל מעשהו ומיהו לענין שבת שריא דזימנין דממליך עלה ומנח לה הכי ומשוי לה מנא לנטילת קוץ אבל מחט שנגמרה מלאכתה כגון אישפינגל"א שאינה עומדת לינקב דא ודא אחת היא לטומאה: **מתני' מרדעת.** בשטי"ל ומניחין אותו כל היום על החמור לחממו דאמרי אינשי חמרא אפילו בתקופת תמוז קריר ליה [לקמן נג.]: **שהיא קשורה בו.** בגמ' [שם] מפרש: **זכרים.** אילים: **לבובים שחוזות כבולות וכבונות.** מפרש בגמרא [נג: נד.]: **צרורות.** דדיהן צרורות פעמים ליבש שמהדקן כדי שלא יחלבו עוד ויתעברו או יהו שמנות לאכול ופעמים לחלב לשמור חלבן שלא יטפטף לארץ וקושרין להם כיס בדדיהן: **ר' יוסי אוסר בכולן.** דמשוי הוא: **חוץ מן הרחלים הכבונות.** שהוא שמירת צמרן שלא יטנף והוי להו תכשיט: **יוצאות צרורות ליבש.** ר' יהודה סבירא ליה כרבנן קמא דלאו משוי הוא ומיהו ליבש דמיהדק שפיר וליכא למיחש דילמא נפיל ואתי לאיתויי אבל ליחלב דלא מיהדק שפיר חיישינן:

והא איכא חציצה. פירש בקונטרס שטבעת תקוע בשיר בחוזק ואין המים נכנסים שם ואומר ר"י דצריך לומר שפעמים מסירים אותן ועושים מהן מלאכה בפני עצמן שאם כל שעה היו קבועים בצואר הבהמה היה הכל חשיב כלי אחד ולא הוי חציצה וה"ר פור"ת פירש והא איכא חציצה לפי שהוא דבוק בצואר הבהמה:

בשריתכן. להכי לא מוקי לה במחוללין דאין דרך השיר להיות כן:

טבעת שהתקינה לחגור בה מתניו. נראה לר"י דהיינו לחגור מלבושיו שהן רחבים ואוגדם כנגד מתניו בטבעת כעין שפי' בקונטרס לקשור בה את כתפיו:

היא של אלמוג וחותמה של מתכת. וא"ת והא יש בה בית קיבול מקום מושב החותם וי"ל דאין זה בית קיבול דאמרינן בית קיבול העשוי למלאות לא שמיה בית קבול:

והתניא מחט בין נקובה בין אינה נקובה. נראה לר"י דלא פריך אליב' דאביי דאיהו הוה מפרש שאינה נקובה היינו שניטל חורה או עוקצה אלא אליב' דרבא פריך דלדידיה לא מצינן לפרש הכי כדמוכח בריש כל הכלים (לקמן קכג.) ותימה לר"י דכיון דלא ידע המקשה דמיירי בגלמי א"כ בלאו הכי תקשה ליה לרבא כדפריך בריש כל הכלים (ג"ז שם): והוא

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה י:
יג ב ג שם הלכה ט:
יד ד מיי' פ"ג מהל' מקוואות הלכה טז:
טו ה מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה י:
טז ו שם הלכה ט:
יז ז מיי' פ"ד מהל' כלים הלכה ו:
יח ח מיי' פי"א מהל' כלים הלכה יד:
יט ט שם הלכה טז:
כ י מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ז:
כ [מיי' שם הלכה יג' טוש"ע שם הלכה ו]:

לעזי רש"י

בוקל"א. אבזם.
בראצייר"א [ריברציי"ר]. להפשיל שרוולים.
אישפיגל"א [אישפינגל"א]. סיכה ("שאינה נקובה", בניגוד למחט רגילה שהיא נקובה).
פוינט"א. חוד.
רואיירא"ה [רידויל"א]. חלודה.
לימ"א. פצירה.
בשטי"ל. אוכף.

מוסף רש"י

כל הכלים יורדין לידי טומאתן. לידי תורת טומאה (לקמן נח:). **במחשבה.** כגון עור מתוקן סתמו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, חישב עליו לעשותו שלחן, דאינו חסר שום מלאכה, דהשתא מיד ראוי לשלחן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט. ובעי"ז סוכה יד.) וכגון גולמי כלים, דאמר בהכל שוחטין (חולין כה.) כל שעתיד לשוף לשבץ ולגרר, ואמר התם דהכתי חסרון מלאכה הוא וטהורים, ואם חישב עליה שלא לשוף ושלא לשבץ, הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא (קדושין נט.). **ואין עולין מטומאתן.** משקיבלוה, אלא בשינוי מעשה. שיעשה בה מעשה לקלקלה, שישברם או ינקבם, וכן עד שלא קבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדה במחשבה זו אלא בשינוי מעשה, עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר (קדושין נט.) וכגון עידו לשלחן ולדרגש וחישב עליו לרצועות וסנדלין אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה (סוכה שם).

מוסף תוספות

א. כי מה ששנינו יוצאים בשיר הוא שעושים טבעת גדולה שמקפת כל הצואר ותולין בה טבעת קטנה טבעת מהודקת הרבה [וכיון]... ריטב"א. ב. משריה קשיא לן דהא איכא חציצה שאין המים נכנסים בין שני הטבעות. ריטב"א. ג. [וקשה] עליו דמה בכך דהא תרוייהו כחד כלי חשיבי וכעין שריון קשקשים. ריטב"א. ד. לפי פירושו. ריטב"א. ה. משום שאין המים נכנסין בין השיר וצואר הבהמה. ריטב"א. ו. שהיו רחבים מעיקרא. תוס' הרא"ש. ז. משום דסתמן מהודקים ומשמע לן דמתני' סתמא קתני כדרך שהדבר רגיל. ריטב"א.

מסורת הש"ס

א) ברש"י ליתא, ב) כלים פכ"ה מ"ט לקמן נח: סוכה יג: קדושין נט. [מנחות סט.], ג) תוספתא דכלים (ב"מ) פ"ב, ד) כלים פי"ב מ"א, ה) תוספתא שם, ו) כלים שם מ"ה, ח) כלים שם, ט) לקמן קכג. [תוספתא שם], י) נ"ל אמרו ...

גליון הש"ס

גמ' ושאר כל הטבעות. עי' כלים פי"א מ"ג בר"ש ד"ה לטבעת מן המשכב: שם דאי לענין טומאה דא ודא אחת היא. עי' לקמן ס ע"א תוס' ד"ה לאו מאי: שם בשלימה. עי' לקמן ס ע"א תוס' ד"ה הואיל ואיתא אוגרת: תוס' ד"ה היא של אלמוג וכו' לא שמיה בית קבול. עי' לעיל ד' יז ע"א תוס' ד"ה ועל שאר. סוכה דף יג ע"ב תד"ה מהו דתימא:

רב נסים גאון

והא איכא חציצה. בראש מסכת עירובין [דף ד] אמרו חציצין דאורייתא נינהו דכתיב (ויקרא טו) ורחץ במים את כל בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין מים לבשרו. ועיקר דילה במס' סוכה [דף ו] בפרק א' ובמס' מקוואות בפרק ט'. הא תירגמא אביי בגלמי. ותמצא עיקר דיבור זה בפ' כל הכלים [דף קכג] הניטלין בשבת. ואני אבאר לך פירושו כי

רבינו חננאל

טהורות. ואוקמה ר' יצחק נפחא בבאין מנוי אדם, כלומר טבעת אדם היתה ונעשית עתה שיר לבהמה. ואוקמה רב יוסף הואיל ואדם מושך בהן, פי' פעמים שמכניס אדם אצבעו באותו השיר ומושך בה הבהמה, שנמצאת טבעת העשויה לאצבעו של אדם, כמו מקל בהמה של מתכת טמאה מפני שמחזיקה אדם ורודה בה כו'. וטובלין במקומה. והא עביד חציצה, כלומר כיון שהשירין הללו נושכין זה לזה הרי מקום הנשיכה סתום ואין המים באין בהם. ופריק ר' אמי בשריתכן, כלומר ריתכן באור והטבילן במים בעודן השירין כמו גחלים לוחשות שהמים באין אליהם מכל צד. ואמרינן האי פירוקא דר' אמי דלא כר' יצחק נפחא היא, דאי אליבא דר' יצחק נפחא טבעת של בהמה יורד לקבל טומאה, אפילו אם יחשב עליה להיות טבעת של אדם, וטבעת של אדם אינה עולה מידי טומאה להבטל מעליה תורת כלי אלא בשינוי מעשה כדתנן כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואי בשריתכן הנה עשה בהן מעשה ונסתלקה תורת כלי מעליהן, ואין צריכין לא הזאה ולא טבילה. כי בעינן מעשה לסלק תורת כלי מעליהו, מעשה לקלקל, כגון שבירה וכיוצא בה, אבל ריתוך שהוא תיקון וחיזוק לכלי מתכות, כי האי גוונא אינו מעשה לטהר ולא מבטל הטומאה מעל הטבעת. במתניתא תנא במחוללין, כלומר חלולין הן מלשון נבובים אלו השירין, והמים באין בהם מכל צד ואין שם חציצה ...

ח. פירש רש"י שהטבעת עיקר והוה ליה פשוטי כלי עץ שאין מקבלים טומאה. ריטב"א לקמן נט: [ד. דהיינו החותם שמהדקין על הטבעת לעמוד שם ואינו מפרקו לעולם אותו קיבול שהרי סתום הוא ועומד תמיד ולא נראה קיבולו. תוס' רי"ד. (ועי' לעיל יז. תוד"ה ועל שאר כלים, ועי' רעק"א ושפ"א).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גמ' אמר שמואל [א]והוא שקשורה לו מע"ש אמר רב נחמן מתני' נמי דיקא דקתני [א]אין החמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו היכי דמי אילימא שאינה קשורה לו כלל פשיטא דילמא נפלה ליה ואתי לאתויי אלא לאו שאינה קשורה מע"ש מכלל דרישא שקשורה לו מע"ש ש"מ תניא נמי הכי [ב]חמור יוצא במרדעת בזמן שקשורה לו מע"ש [ב]ולא באוכף אע"פ שקשורה לו מע"ש רבן שמעון בן גמליאל אומר אף באוכף בזמן שקשורה לו מע"ש ובלבד שלא יקשור לו מסריכן ובלבד שלא יפשול לו רצועה תחת זנבו בעא מיניה רב אסי בר נתן מר' חייא בר רב אשי מהו ליתן מרדעת על גבי חמור בשבת אמר ליה [ג]מותר א"ל וכי מה בין זה לאוכף אישתיק איתיביה [ד]אוכף שעל גבי חמור לא יטלטלנה בידו אלא מוליכה ומביאה בחצר והוא נופל מאיליו השתא ליטול אמרת לא להניח מיבעיא אמר ליה ר' זירא שבקיה כרביה סבירא ליה דאמר רב חייא בר אשי אמר רב תולין [ג]טרסקל לבהמה בשבת וקל וחומר למרדעת ומה התם דמשום תענוג שרי הכא דמשום צער לא כל שכן שמואל אמר מרדעת מותר [ה]טרסקל אסור אזל ר' חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב קמיה דשמואל א"ל אי הכי אמר אבא לא ידע במילי דשבתא ולא כלום כי סליק ר' זירא אשכחיה לר' בנימין בר יפת דיתיב וקאמר ליה משמיה דר' יוחנן נותנין מרדעת על גבי חמור בשבת א"ל [ד]יישר וכן תרגמה אריוך בבבל [ה]אריוך מנו שמואל והא רב נמי אמרה אלא שמעיה דהוה מסיים ביה ואין תולין טרסקל בשבת א"ל יישר וכן תרגמה אריוך בבבל דכולי עלמא מיהת מרדעת מותר מאי שנא מאוכף שאני התם דאפשר דנפיל ממילא רב פפא אמר כאן לחממה כאן לצננה לחממה אית לה צערא לצננה לית לה צערא והיינו דאמרי אינשי חמרא אפי' בתקופת תמוז קרירא לה מיתיבי [ו]לא יצא הסוס בזנב שועל ולא [ז]בזהורית שבין עיניו [ח]לא יצא הזב בכים שלו ולא עזים בכים שבדדיהן ולא פרה בחסום שבפיה ולא סייחים בטרסקלין שבפיהם לרה"ר ולא בהמה בסנדל שברגליה ולא בקמיע אע"פ שהוא מומחה וזו חומר בבהמה מבאדם אבל יוצא הוא באגד שעל גבי המכה [ט]ובקשישין שעל גבי השבר ובשיליא המדולדלת בה [י]ופוקקין לה זוג בצוארה ומטיילת עמו בחצר קתני מיהת ולא סייחין בטרסקלים שבפיהם לרה"ר לרה"ר הוא דלא הא בחצר שפיר דמי מאי לאו בגדולים ומשום תענוג לא [ו]בקטנים ומשום צער דיקא נמי דקתני דומיא

רש"י

גמ' מתניתין נמי דיקא. לקמן בהאי פירקא: **אף באוכף.** דאיהו נמי מהני לחממה: **ובלבד שלא יקשור לו מסריכן.** פייטר"ל דמיחזי כמי שרוצה להטעינו משוי: **רצועה תחת זנבו.** פושל"א שנותנים שם שלא תרד האוכף והמשוי על צוארה כשהיא יורדת לעמק והמסרך שלא תרד על זנבה כשהיא עולה על ההרים: **מהו ליתן מרדעת.** ולא לצאת לרה"ר אלא בחצר ומפני הצינה: ה"ג **אמר ליה מותר א"ל וכי מה בין זה לאוכף אישתיק איתיביה כו'.** כסבור הא דאישתיק משום דלא אסגא ביה דסבר אוכף נמי שרי ואותיביה מברייתא דאסור ליטלה והשתא ליטול אמרת לא להניח מיבעיא דדמי כאילו צריך להטעינה משוי: **כרביה.** רב: **טרסקל.** סל מלא שעורים תולין לה בצוארה ופיה נתון לתוכו ואוכלת ותענוג בעלמא הוא שלא תטרח לשוח צוארה לארץ: **לצער.** של צינה: **מרדעת מותר.** דלצערא היא הלכך אורחא בהכי ולאו משוי הוא: **לשמעתא דרב.** דשרי בטרסקל: **אבא.** [כ]חברי כמו אברך אבא למלכא (בראשית מא): **שמואל** קרי אריוך על שם שהיה בקי בדינין ושופט כמלך השופט על הארץ. לשון ריכא [ל]מלך (ב"ב דף ד.): **והא רב נמי אמרה.** דכיון דשרי בטרסקל כ"ש מרדעת: **מאי שנא מאוכף.** שאסור ליטול וכ"ש להניחו: **דנפיל ממילא.** כדקתני מוליכו ומביאו לחצר והוא נופל מאליו: **כאן לחממה.** מרדעת צריך לחממה ומותר משום צער דצינה אבל נטילת אוכף אינו אלא שיצטנן שנתחממה ע"י משאוי שנשאה מבעוד יום ואי לא שקיל ליה לא איכפת לן שהרי הוא יצטנן מאליו דאמרי אינשי וכו': **בזנב שועל.** שתולין לו בין עיניו שלא ישלוט בו עין: **זהורית.** לנוי: **בכים שלו.** שתולין לו באמתו לקבל זוב ולבדוק מנין ראיותיו שאינו תכשיט לו: **בכים שבדדיהן.** לקבל חלב הנוטף. אי נמי שלא ישרטו דדיהן על הקוצים שהיו דדיהן גסין: **בחסום שבפיה.** שחוסמין אותה שלא תרעה בשדות אחרים וכשמגיעין למקום מרעיתם נוטלין אותה הימנה: **בסנדל שברגליה.** שעושין לה סנדל של מתכת שלא יזיקוה האבנים: **קמיע.** כתב לרפואת חולי: **מומחה.** שריפא כבר ג' פעמים: **וזו חומר בבהמה מבאדם.** קס"ד השתא דאקמיע קאי דאמרינן לקמן בפרק במה אשה יוצאה (ד' סא.) שהאדם יוצא בקמיע מומחה. וכל הני דקתני לא תנא הכך דלאו שמירת גופה הוא אלא משאוי וסנדל משום דדילמא מישתליף ואתי לאתויי: **אגד שעל גבי המכה.** ליכא למימר אתי לאתויי: **קשישין שעל השבר.** בהמה שנשבר בה עצם עושין לה דפין מכאן ומכאן וקושרים אותן שם והן מעמידין העצם שלא יזוד אנה ואנה עד שמתחבר: **ובשליא המדולדלת בה.** שיצתה מקצתה: **ופוקקין לה זוג.** אבל כשאינו פקוק אפי' בחצר לא תצא מפני שהעינבל שבתוכה מקשקש ומוליד קול לכך פוקק בצמר או במוכין שלא יקשקש העינבל שבתוכה: **זוג.** אישקליי"ט. **עינבל** בטדיי"ל: **ומטיילת.** באותו זוג בחצר אבל לא תצא בו לרה"ר כדמפרש לקמן בפרקין (דף נד:) דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא: **מאי לאו.** בסייחים גדולים קאמר דצוארן ארוך ואין להם צער לשוח ולאכול מע"ג הקרקע ותולה להן טרסקל לתענוג וקשיא לשמואל: **קטנים.** ארכובותיהן גבוהין וצוארן קטן ויש להם צער לשוח ע"ג הקרקע ולאכול:

דומיא

תוספות

והוא שקשורה לו מע"ש. רש"י פי' לקמן [מ] דבקשורה מע"ש הוי מלבוש החמור אבל באינה קשורה מע"ש הוי משאוי[A] ועוד יש לפרש דבאינה קשורה מע"ש מיחזי כמתכוין להוצאת המרדעת וה"ר פור"ת פירש דמיחזי כאילו מתכוין להוליך הבהמה למקום רחוק[B]:

אילימא שאינה קשורה לו כלל פשיטא. ולא בעי למפרך דמרישא שמעינן לה דקתני בזמן שהיא קשורה הא אינה קשורה לא דדרך משניות כן [ג]במסכת ע"ז (דף לה:) אלו דברים אסורין באכילה[D] כבשים שדרכן לתת[E] לתוכן יין כו' ובסיפא (שם דף לט:) קתני ואלו מותרים באכילה כו' וכבשים שאין דרכן לתת כו'[F] ובפרק אלו טרפות (חולין דף נד.) קתני אלו כשרות אע"ג דאיכא מינייהו דשמעי' מרישא [נ] וא"ת ונפשוט[G] מרישא[H] דבקשורה מערב שבת איירי מדאיצטריך למיתני בזמן שהיא קשורה [ט]דבלאו הכי הוה ידעי' דאיירי בקשורה דאי באינה קשורה פשיטא דאסור דילמא נפלה ואתי לאתויי כדקאמר הכא אילימא כו' אלא ודאי בזמן שקשורה מע"ש קאמר וי"ל דמרישא לא תפשוט דאדרבה ה"א דלהכי תנא בזמן שהיא קשורה לאשמעי' דאפי' קשורה בשבת דאי לא תנא ליה ה"א דוקא בקשורה לו מע"ש אבל בקשורה בשבת לא קמ"ל להכי דייק מסיפא:

מהו ליתן המרדעת ע"ג חמור בשבת. ואין לאסור משום דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל [ס] דבהמה חשיבא כדבר הניטל כיון דיכול למושכה ולהוליכה בכל מקום[I] ורב אסי בר נתן דבעי אם אסור אין לפרש משום דמיחזי כרוצה להוליך הבהמה למקום רחוק[יא] דא"כ היכי דייק דמאן דשרי טרסקל כ"ש מרדעת.[יב] ואין לפרש נמי דבעי למיסר בחצר אטו רה"ר כדאמר גבי אשה בפ' במה אשה (לקמן דף סד:)[יג] דגבי בהמה לא גזרו כדתניא בסמוך גבי זוג ומטיילת עמו בחצר אלא נראה לר"י דטעמא משום טרחא דשבת ואע"ג דשריא קרצוף בפ"ב דבילה (דף כג.) התם יש לה צער ביותר א"נ לא שרי אלא בי"ט אבל בשבת אסור:

אוכף שע"ג החמור. וא"ת ויתיר האוכף וינער ויפול כדאמר בפ' [ע] כל כתבי גבי היתה בהמתו טעונה טבל כו' וי"ל דהתם מיירי בשקין שתוכל הבהמה להתקלקל אבל מחמת האוכף לא תוכל הבהמה להתקלקל לכך לא התירו:

תולין טרסקל. וא"ת ותאסר משום דמשתמש בבע"ח כי היכי דאסור להניח נר על גבי דקל בשבת [פ] משום דמשתמש במחובר וי"ל דהתם מנענע הענפים אבל הכא אינו מנענע הבהמה בכך ורב אסי ברבי נתן דבעי למיסר [צ] אפשר משום דילמא אתי להשתמש בבע"ח (ת"י):

אריוך. שם מלך דכתיב אריוך מלך אלסר (בראשית יד) ונקט' טפי משאר מלכים לפי שמובלע בו לשון ארי: **דשמעיה דקא מסיים בה כו'.** אע"ג דקיי"ל [ק] כרב באיסורי היינו לגבי שמואל לחודיה אבל הכא ר' יוחנן דקי"ל כוותיה לגבי רב קאי כשמואל וברייתא דאוכף נמי קיימא כשמואל למאי דמשני כאן לחממה כאן לצננה[יד] ומתני' דאין סכין ומפרכסין לבהמה דמייתי לקמן נמי פליגא אדרב כדפירש בקונטרס: **מאי לאו בגדולים** ומשום תענוג. וא"ת ומאי קושיא דילמא הכא מיירי בטרסקל שנתלה מע"ש אבל לתלות בשבת אפי' בחצר אסור ותירץ דדייק[טו] מדנקט רה"ר גבי טרסקל טפי משאר דכולהו נמי ברה"ר איירי אלא נקט רה"ר[טז] דבחצר מותר בכל ענין:

כגון

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"כ מהל' שבת הל' י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ז:
כב ג מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ח:
כג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
כד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:
כה ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
כו ז שם סעיף י:

לעזי רש"י

פייטר"ל. סמלון (רתמת- חזה).
פושל"א. רתמת-זנב.
אישקליי"ט [אישקיליט"א]. זוג (פעמון יד).
בטדי"ל [בטיי"ל]. ענבל (לשון הפעמון).

מוסף רש"י

יישר. יפה אמרת (לקמן סג:) שפיר קאמרת (פסחים נג: חולין עה:). **אריוך.** לשון מלך כמו גור אריה יהודה, להכי קרי ליה לשמואל אריוך דקי"ל הלכה כשמואל בדינא, כי היכי דדינא דמלכותא דינא (מנחות לח:) או על שם אריוך מלך אלסר (בראשית יד) דהלכתא כותיה בדינא (חולין עו:). **ומטיילת עמו בחצר.** דליכא מראית העין (לקמן סד:).

רב נסים גאון

ראיתי פירוש להרבה מן החכמים, מחט נקובה שנגמרה מלאכתה אם ניטל עוקצה טהורה, עוקצה התונבא שלה שהוא פי המחט, או חרירה הוא מקום הנקב, כבר אין לה תקנה ויצאה מתורת כלי ונתיאשו הבעלים ממנה. ולפיכך שנינו בה טהורה כי מעת שניטל עוקצה או חרירא אדם זורקה לבין הגרוטאות ונתיאש ממנה מלעשותה כלי וטהורה היא. ואם היתה מחט שאינה נקובה ויש לה עוקץ וכבר שיפה אותה ומירקה ואע"פ שעדיין לא נקבה מפני שהיא ראויה ליטול בה את הקוץ הרי היא כתורת כלי וטמאה כמו הנקובה, לפי שהנקובה ראויה לתפירה והיא ראויה להוציא בה את הקוץ. וזו וזו שוין בתורת טומאה כמו שאמרו אבל לענין טומאה דא ודא אחת היא. וכדומה לו אמרו בתוספתא [ב"ק דכלים פי"א] ואם מתחילה עשאו לכך אפילו פחות מיכן טמא. ובגסטרא אמרו [מס' כלים פ"ב מ"ג] אי זו היא גסטרא כל שניטלו אזניה, ואמרו בתוספתא [ב"ק דכלים פ"ג] ואם מתחלה עשאה בלא אזנים נידונית כחבית. ואשר אמרו בין נקובה ובין שאינה נקובה מותר לטלטלה בשבת, ולא אמרו נקובה אלא לענין טומאה בלבד הוא דתירגם אביי אליבא דרבה בגלומי, והוא ברזל חתוך שראויה להעשות מחט, והואיל ויש לומר שאם ירצה בעלה לעשותה כלי יכול הוא לעשות כמו שאמרו זימנין דמימליך עלה ומשוי לה כלי מותר לטלטלה בשבת ונחשוב אותה לענין טלטול כמו הכלים והיא כמו מחט נקובה לענין שבת, אבל לענין טומאה לא והרי היא בחזקת טהורה עד שיגמור מלאכתה ותהיה כלי, כמו שאמרו בתוספתא בסוף בבא קמא דכלים גולמי כלי מתכות הרי הן ככל הכלים אלא שהן טהורין.

מסורת הש"ס

א) לקמן נד:, ב) [תוספ' פ"ה], ג) [גיר' הערוך קרסטל וכן איתא ברי"ף], ד) [ברכות מב: וש"נ], ה) [חולין עו:], ו) [תוספת' פ"ה], ז) [פי' לשון של זהורית שתולין לסוס משום נוי ערוך], ח) [לעיל יא:], ט) [גיר' הערוך בערך קש ובקשקשין], י) לקמן סד:, כ) עי' ברש"י חולין מה:, ל) [ובחולין עו: פרש"י על שם אריוך מלך אלסר כמ"ש תוס' כאן ובמנחות לח: פרש"י כמו גור ארי' יהודה ולהכי קרי לשמואל אריוך דקי"ל הלכתא כשמואל בדינא ובקדושין לט. לא פרש"י כלום] ומ"כ טעם אחר דאריוך מלך היינו דהלכה כוותיה בדינא כמו דינא דמלכות' אלסר נוטריקון אל אסר כלומר חוץ מלענין איסור' דאין הל' כותי' אלא כרב, מ) [נד: ד"ה כדאמרן], נ) [חולין מ"ג. וע"ש בתוס' ד"ה ניקב ותוס' נד. ד"ה ואלו כשרות כולהו צריכי וקל"ע], ס) [לעיל מג:], ע) נ"ל בתרא ד' קנד:, פ) [נ"ל ביו"ט. דבש תמר], צ) נ"ל אפשר, ק) [בכורות מט:],

מוסף תוספות

א. דלא גלי מאתמול שיהא צריכה לכך שיהא לה למלבוש. רש"י לקמן נד:
ב. או לחינגא. הגהות אשרי.
ג. כדתנן. תוס' הרא"ש.
ד. ואין אסורין איסור הנאה. תוס' הרא"ש.
ה. בתוכן יין. תוס' הרא"ש.
ו. והך סיפא מרישא שמעינן ליה. תוס' הרא"ש.
ז. נמי. תוס' הרא"ש.
ח. גופא. ריטב"א.
ט. ליתני חמור יוצא במרדעת ותו לא. תוס' הרא"ש.
י. כדתנן ונמשכין בשיר. תוס' הרא"ש.
יא. כדפרישית לעיל גבי לא תצא בו לרשות הרבים (עי' תוד"ה והא שקשורה). תוס' הרא"ש.
יב. אלא ודאי לא שייך האי טעמא אלא כשמוליכה לרשות הרבים. תוס' הרא"ש.
יג. דכל שאסרו חכמים לצאת בו ברשות הרבים אסור לצאת בו לחצר. תוס' הרא"ש.
יד. ולא איפריק אליבא דרב. פסקי הרא"ש סימן ב'.
טו. משנה יתירא וכו' דקתני ולא בטרסקל לרשות הרבים. תוס' הרא"ש.
טז. למידק. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

מע"ש, וקיי"ל כוותיה, ומתניתא מסייעא ליה. **נתינת** מרדעת ע"ג חמור [בשבת] דברי הכל מותר לדחות צער בהמה. לתלות קרצטל בפיה משום תענוג הוא, ור' יוחנן ושמואל אסרי וכן הלכה. והני מילי בבהמות גדולות דמשום תענוג, אבל קטנים דמשום צערא הוא, ברה"ר אסורין לצאת הסייחין בקרצטלין שבפיהם אבל בחצר שרי. **מסורכו,** פי' חגורו. **תניא** יוצא אדם באגד שעל גבי (בהמה) [המכה] ובקשישין.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בגון שהיה תחום שלה מובלע בו'. ומ"מ לא התירו אלא דרך קיבה (דף ס.): **פת מומחה שפיר דמי.** דבהמה ממדם: **מוליה.** מלמך את שלו ומלינ עליו: **מי הכי.** דבהמה נמי נפקא בקמיע המומחה לבהמה: **מאי זה תומר.** מדם נמי לא נפיק אלא בקמיע מומחה לאדם: **מאכסנל קאי.** וזה תומר דקתני ולא בהמה בסמדל שבדגליה: **סכין.** שמן: **ומפרכסין.** גלדי מכה: **ומשום נער.** [ומפילון] הכי לבהמה לא וקשיא בין לבד בין לשמועל דשרי במרדעת: **לא דגמר מכה.** שמתרפאה המכה וסיכה ופילכוס משום תענוג ולבד ולאי קשיא והשיא מתניתא קמייתא לתוכף נמי קשיא ליה דנכי נמי דלגיגה ליכא לער תענוג מיהא הוא אלא לא רב תנא הוא ופליג: **שחשוב דם.** מפסוקוט"ת: **אין מעמידין בו'.** אלמא אפילו לער נמי אסור: **גזירה משום שחיקה ממנים.** במילי דלרפואה גזור לבנן לאי שרית שום רפואה אלי למילתי שרית שחיקה ממנים לתוריית והוא אלא אין מיקור לבהמה אלא לרפואה קמיכוין ואלי למילתי שחיקה ממנים: **ומי גזירין.** במקום פסידא כי אלי גוונא: **חוץ לשחוט.** קס"ד חוץ לשחוט שלו היה עומדת בהמה: **שהיה שחוט שלה מובלעת בשוך שחוט שלו.** אלון לשחוט דקתני חוץ לשחוט שלה שבהמה המסורה לרופא שמיוסד אלי היא כרגלי הרופא וזה הקונלת לה בעלייה ויכול לילך כגון שהוא שבת קרוב לשחוטו מקום ושפילו אלי לא יפילנה ממש בידיו הוא שהיא יולאה ממנו לילך בשבת: **פגאי היא.** לשיכל לשלא שחט לפחות: **מגאי היא.** לשיכל לשלא שחט לפחות שחיקה ממנים: **שחלכה כרשיגן.** הרבה ועל ידי שלילה מרובה לשזה שולי שקורין מיניישוג"ת ולריכה להשבשל ולהוליף רעי ומריליה: **לדי שבשרפה** גרסיגן הכא. לשון ליפוי שיהיו מיעיה לפויס בשילשול ומוליאה רעי: **לא יריענה.** גזירה כלל לפחות שלו שחיקה ממנין: **דמיחזק.** לשיכל לשלא שחט לפחות שלו שחיקה ממנין: **פגאי שלנא מעלמא.** לשיכל כולם שלין לשם מוצל שלא שמשלנו נכך לפחות הנן תרתי מתניית' מלא לשל כמר ומלא כמר: **פגאי היא.** בשמניתין ר"מ אלי ר' יוסי אסר: **ליכא.** מיהלך שפיר ולענין משני נמי לא הוי משני לשוכך גופה היא לשלנא מכאיבה: **ליחלב.** הוי משני שלוענת שת שלב כלים: **גמין.** גדולין ועגלרין על הקולין ומשרטין לשליהן: **שנשמנו עליו רו'.** ולא שכ ליפשל לו שערי שכר: **שדע.** לשקין: **דמרחצי ליפא.** מן השמים לכשה שלות לנפשות שלם: **ולא ליכרו** שית

כגון שהיה תחום שלה מובלע בו'. ומ"מ לא התירו אלא דרך קיבה (דף ס.): **פת מומחה שפיר דמי.** דבהמה ממדם: **מוליה.** מלמך את שלו ומלינ עליו: **מי הכי.** דבהמה נמי נפקא בקמיע המומחה לבהמה: **מאי זה תומר.** מדם נמי לא נפיק אלא בקמיע מומחה לאדם: **מאכסנל קאי.** וזה תומר דקתני שבגדליה: **סכין.** שמן: **ומפרכסין.** גלדי מכה: **ומשום נער.** [ומפילון] הכי לבהמה לא וקשיא בין לבד בין לשמועל דשרי במרדעת: **לא דגמר מכה.** שמתרפאה המכה וסיכה ופילכוס משום תענוג ולבד ולאי קשיא והשיא מתניתא קמייתא לתוכף נמי קשיא ליה דנכי נמי דלגיגה ליכא לער תענוג מיהא הוא אלא לא רב תנא הוא ופליג: **שחשוב דם.** מפסוקוט"ת: **אין מעמידין בו'.** אלמא אפילו לער נמי אסור: **גזירה משום שחיקה ממנים.** במילי דלרפואה גזור לבנן לאי שרית שום רפואה אלי למילתי שרית שחיקה ממנים לתוריית והוא אלא אין מיקור לבהמה אלא לרפואה קמיכוין ואלי למילתי שחיקה ממנים: **ומי גזירין.** במקום פסידא כי אלי גוונא: **חוץ לשחוט.** קס"ד חוץ לשחוט שלו היה עומדת בהמה: **שהיה שחוט שלה מובלעת בשוך שחוט שלו.** אלון לשחוט דקתני חוץ לשחוט שלה שבהמה המסורה לרופא שמיוסד אלי היא כרגלי הרופא וזה הקונלת לה בעלייה ויכול לילך כגון שהוא שבת קרוב לשחוטו מקום ושפילו אלי לא יפילנה ממש בידיו הוא שהיא יולאה ממנו לילך בשבת: **פגאי היא.** לשיכל לשלא שחט לפחות שלו שחיקה ממנין: **פגאי היא.** לשיכל לשלא שחט לפחות שחיקה ממנין: **שחלכה כרשיגן.** הרבה ועל ידי שלילה מרובה לשזה שולי שקורין מיניישוג"ת ולריכה להשבשל ולהוליף רעי ומריליה: **לדי שבשרפה** גרסיגן הכא. לשון ליפוי שיהיו מיעיה לפויס בשילשול ומוליאה רעי: **לא יריענה.** גזירה כלל לפחות שלו שחיקה ממנין: **דמיחזק.** לשיכל לשלא שחט לפחות שלו שחיקה ממנין: **פגאי שלנא מעלמא.** לשיכל כולם שלין לשם מוצל שלא שמשלנו נכך לפחות הנן תרתי מתניית' מלא לשל כמר ומלא כמר: **פגאי היא.** בשמניתין ר"מ אלי ר' יוסי אסר: **ליכא.** מיהלך שפיר ולענין משני נמי לא הוי משני לשוכך גופה היא לשלנא מכאיבה: **ליחלב.** הוי משני שלוענת שת שלב כלים: **גמין.** גדולין ועגלרין על הקולין ומשרטין לשליהן: **שנשמנו עליו רו'.** ולא שכ ליפשל לו שערי שכר: **שדע.** לשקין: **דמרחצי ליפא.** מן השמים לכשה שלות לנפשות שלם: **ולא ליכרו** שית

דומיא דקמיע ש"מ: אמר מר ולא בקמיע אע"פ שהוא מומחה והא אנן תנן [ו]ולא בקמיע שאינו מומחה הא מומחה שפיר דמי ה"נ [ז]שאינו מומחה והא אע"פ שהוא מומחה קתני מומחה לאדם ואינו מומחה לבהמה ומי איכא מומחה לאדם ולא הוי מומחה לבהמה אין אדם [ח]דאית ליה מזלא מסייע ליה בהמה דלית לה מזלא לא מסייע לה אי הכי מאי זה חומר בבהמה מבאדם מי סברת אקמיע קאי אסנדל קאי ת"ש [ט]סכין [י]ומפרכסין לאדם ואין סכין ומפרכסין לבהמה מאי לאו דאיכא מכה ומשום צער לא [יא]דגמר מכה ומשום תענוג ת"ש בהמה שאחזה דם אין מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל שיצטנן אמר עולא גזירה משום שחיקת סממנין אי הכי [יב]אדם נמי אדם נראה במיקר א"ה בהמה נמי נראה במיקר אין מיקר לבהמה [יג]ולבהמה מי גזרינן והתניא [יד]היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה ולא גזרינן דילמא אתי לאתויי אמר רבינא כגון שהיה תחום שלה מובלע בתוך תחום

שלו ר"נ בר יצחק אמר שחיקת סממנין גופה תנאי היא דתני' בהמה שאכלה כרשינין לא יריצנה בחצר בשביל שתתרפה ורבי [טו]אושעיא מתיר דרש רבא הלכה כרבי [טז]אושעיא: אמר מר לא יצא הזב בכים שלו ולא עזים בכים שבדדיהן והתניא יוצאות עזים בכים שבדדיהן אמר רב יהודה לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק רב יוסף אמר [יז]תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתנן העזים יוצאות צרורות רבי יוסי אוסר בכלן חוץ מן הרחילות הכבונות ר' יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא ליחלב ואיבעית אימא הא והא ר' יהודה ולא קשיא [יח]כאן ליבש כאן ליחלב תניא אמר ר' יהודה מעשה בעזים בית אנטוביא שהיו דדיהן גסין ועשו להן כיסין כדי שלא יסרטו דדיהן: ת"ר מעשה באחד ששחטה אשתו והניחה בן לינק ולא היה לו שכר מניקה ליתן ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו אמר רב יוסף בא וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה א"ל אבי אדרבה כמה א) גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית אמר רב יהודה בא וראה כמה קשים מזונותיו של אדם שנשתנו עליו סדרי בראשית אמר רב נחמן תדע דמתרחיש ניסא ולא אברו מזוני: ת"ר מעשה באדם אחד ששנא אשה גדמת ולא הכיר בה עד יום מותה אמר [כ]רב בא וראה כמה צנועה אשה זו שלא הכיר בה בעלה אמר לו רבי חייא זו דרכה בכך אלא כמה צנוע אדם זה שלא הכיר באשתו: [כא]זכרים יוצאין לבובין: מאי לבובין אמר רב הונא תותרי מאי משמע דהאי לבובין לישנא דקרובי הוא דכתיב [כב]לבבתני אחותי כלה עולא אמר עור שקושרין להם בנגד לבם כדי שלא יפלו עליהן ואבים ואבים אזכרים נפלי אנקיבות לא נפלי משום דמסגו ברישי עדרא וואבין ברישי עדרא נפלי בסוף עדרא לא נפלי אלא משום דשמני ובנקבות ליכא שמני ותו מי ידעי בין הני להני אלא משום דזקפי חוטמייהו ומסגו כי דוו רב נחמן בר יצחק אמר עור שקושרין להן תחת זכרותן כדי שלא יעלו על הנקבות ממאי מדקתני סיפא [כג]והרחלים יוצאות שחוזות מאי שחוזות האליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן זכרים רישא כדי שלא יעלו על הנקבות וסיפא כדי שיעלו עליהן זכרים מאי משמע דהאי שחוזות לישנא דגלויי הוא דכתיב [כד]והנה אשה לקראתו

שית

מזוני. ואין גם זה רגיל שיכרתו מזונות לנדיקים בניהם שימצאו מיעין גדילין בשולרומיהן: **גידמת.** ילא קטועה: **זו דרכה בכך.** לכסות כל אבא עלמה וכ"ש זו שהיתה נריכה לכך: **פוטרי.** קופל"ת שמחבדין מותם בקבר שנים שנים שלא יבדלו: **לנבשני.** קרבתני שלך ממתא נוי מעשיך: דרך זחלים לשחוט בהמה בלבה: **לנקבות לא נפלי.** בתמיה: **דמסגי.** מהלכין: **בסוף עדרא לא נפלי.** בתמיה: **כי דוו.** מביעין כאן וכאן לפיכך מתקנאין בהם כשבורים שרוצים להלחם בהם: **אויב.** זוב שלהן קושרים כלפי גבן שלא יבקה עלומן:

שית

בו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יב טוש"ע או"ח סי' שכח סעי' ח בהגה"ה:

בח ב ג מיי' פכ"ו מהל' שבת הלי ל' סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שכח סעיף כב וסי' שלב סעיף ב: בט ד מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח סי' שלב סעיף ג וסעיף ד:

ל ה ו ז מיי' פ"כ מהל' שבת סמג לאו' יב סמג שם טוש"ע או"ח סי' שם סעיף ו:

מוסף רש"י

ולא בקמיע שאינו מומחה. שאל בקמיע מומחה שרי דמבטיע הוא לאולה כשאר ממלבושיו (לקמן ס.). **תנאי שקלת מעלמא.** לגה מסמתם תנאי דפלוגי בסכי (פסחים מה: וכע"ז ביצה יט.).

תוס' ישנים

א) ובגמ"ס לכה על פסוק ויסי לומן את הלכה שנשמעו למרבעי שני דיים מדני משם ליכ למיפכך סבי דסכי קאמר נשמע דלא ס"ל שכר שכר מעיקה ומדסבי ס"ל שכר לך לא הי' מוקמ מעיקה:

מוסף תוספות

א. שמא יבא להביאה בידו. תוס' ד"ה. וליכא למידע מינה דלא גזרינן, דבתותם דבהמה ליכא למיגזר כולי האי. תוס' סהש"ס. (ועי' רעק"ת). **ב.** דבתרי טעמי, מלאוקמה בפלוגתא דתנאי וכו' [ורב יוסף סבר] דכיון דתרי מתנייתא ניתנו ואיכא תנאי דפליגי בהא מילתא הא עדיפא לן מלאוקמה בלא מיהדק דא"כ פשיטא שלא תצא, ועוד דאוקימא דמילתא להדוקה. ריטב"ם. **ג.** דא"כ מ"ט ת"ק דשרי. ריטב"ם נעיל נב: **ד.** דבר שאינו בשביל צער הבהמה אלא כדי שלא יאבד החלב. תוס' סהש"ס. ה. כראמרינן לקמן שמכבנים אותן למילת. תוס' סהש"ס. ו. ופה. ריטב"ם נעיל נב: **ז.** שפיר שלא יתייבש חלבם [ולכן]. ריטב"ם. **ח.** ארבע אמות ברשות הרבים ות"ק לא חייש להא דלעולם מהדקין להו שפיר. ריטב"ם נעיל נב: **ט.** לר"ת בר יצחק נמי לישנא דקרובי הוא ומיהו הכא. פי' הכ"ן. **י.** לשון עיקור קירוב לומר. תוס' סהש"ס. **יא.** ומצינו תיבה משמשת דבר והיפוכו. מי הכ"ן.

מסורת הש"ס

ו) [לקמן ס.]. **ז)** [ב"ק כ:]. **ח)** [ג"ל תנאי אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל לרפאותו, מ"ש משום דנראה כמיקר, אבל בהמה שאחזה דם אין מעמידין אותה במים כו'. אמר עולא בהמה גזירה משום שחיקת סממנים. ושחיקת סממנים תנאי היא, דתניא בהמה שאכלה כרשינין הרבה אין מרציץ אותה בחצר בשביל לרפותה, ור' יאשיה מיקל. והלכה כוותיה דדרש רבא הילכתא כר' יאשיה. והא דר' יאשיה מסיענא לשמואל. מעשה שנעשה נס ונפתחו שני דדין כשני דדי אשה כו', חזו שהיתה גידמת כו', פשוטות הן. פי' תוחרי, סמרטוטין של רקמה ושל משי שעושין על הבהמה ליפותה. עולא אמר עזר שמעמידין להן כנגד לבן שלא יפלו עליהן זאבים, משום דמסגו כי דוו. ומסתברא כוותיה דתנן (ע"ז כח:) באיסורי הנאה ועזרות לבובין. ת"ר (ע"ז כה:) איזהר עזר לבוב, כל שקרוב כנגד הלב. וקרובה כמו ארובה כו'. שחוזות, מלשון

תורה אור השלם

1 לְבַבְתָּנִי אֲחֹתִי כַּלָּה
לְבַבְתָּנִי בְּאַחַת מֵעֵינָיִךְ
בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּארֹנָיִךְ.

שיר השירים ד ט

2 וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ
שית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב:

משלי ז י

גליון הש"ס

גמ' ולבהמה מי גזרינן ותתניא. ק"ל למ"ל משום שחיקת סממנים לתוריית' גזרי' אבל כתמתין דלכנין לג:

לעזי רש"י

אנפודוד"א [אינפונדה"א]. מחלה בבהמה.

מיניישוג"א [מיניישוג"ש]. שלשול, דיזנטריה. קופל"א. צמד.

רבינו חננאל

תניא אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל לרפאותו כו'. אבל בהמה דנראה כמיקר. אבל בהמה שאחזה דם אין מעמידין אותה במים כו'. אמר עולא בהמה גזירה משום שחיקת סממנים. ושחיקת סממנים תנאי היא דתניא בהמה שאכלה כרשינין הרבה אין מרציץ אותה בחצר בשביל לרפואתה. ור' יאשיה מיקל. והלכה כוותיה דדרש רבא הילכתא כר' יאשיה. והא דר' יאשיה מסיענא לשמואל. מעשה שנעשה נס ונפתחו שני דדין כשני דדי אשה כו'. חזו שהיתה גידמת כו'. פשוטות הן. פי' תוחרי, סמרטוטין של רקמה ושל משי שעושין על הבהמה ליפותה. עולא אמר עזר שמעמידין להן כנגד לבן שלא יפלו עליהן זאבים, משום דמסגו כי דוו. ומסתברא כוותיה דתנן (ע"ז כה:) באיסורי הנאה ועזרות לבובין. ת"ר (ע"ז כה:) איזהר עזר לבוב, כל שקרוב כנגד הלב. וקרובה כמו ארובה כו'. שחוזות, מלשון

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שית זונה ונצורת לב: הרחלים יוצאות כבולות: מאי כבולות אשמכבלין אליה שלהן למטה כדי שלא יעלו עליהן הזכרים מאי משמע דהאי כבול לישנא דלא עביד פירי הוא דכתיב 1מה הערים [האלה] אשר נתת לי אחי ויקרא א(להן) ארץ כבול עד היום הזה מאי ארץ כבול א"ר הונא שהיו בה בני אדם שמכובלין בכסף ובזהב אמר ליה רבא אי הכי היינו דכתיב ג2(כי לא) ישרו בעיניו מפני שמכובלין בכסף ובזהב לא ישרו בעיניו אמר ליה אין כיון דעתירי ומפנקי לא עבדי עבידתא רב נחמן בר יצחק אמר ארץ חומטון היתה ואמאי קרי לה כבול דמשתרגא בה כרעא עד כבלא ואמרי אינשי ארעא מכבלא דלא עבד פירי: כבונות: מאי כבונות בשמכבנין אותו למילת גכדתנן שאת כצמר לבן דמאי צמר לבן אמר רב ביבי בר אביי כצמר נקי בן יומו שמכבנין אותו למילת: והעזים יוצאות צרורות: איתמר רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר' יוסי ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשיה רב אמר ליבש מותר ולא לחלב ושמואל אמר אחד זה ואחד זה אסור ואיכא דמתני לה אהא עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב משום ר' יהודה בן בתירא אמרו כך הלכה אבל מי מפים איזו ליבש ואיזו לחלב ומתוך שאין מכירים אחד זה ואחד זה אסור אמר שמואל ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירא כי אתא רבין אמר ר"י הלכה כת"ק: **מתני'** ובמה אינה יוצאה לא יצא גמל במטולטלת לא עקוד ולא רגול וכן שאר כל הבהמות דלא יקשור גמלים זה בזה וימשוך אבל מכנים חבלים לתוך ידו וימשוך ובלבד שלא יכרוך: **גמ'** תנא הלא יצא הגמל במטולטלת הקשורה לו בזנבו אבל יוצא הוא במטולטלת הקשורה בזנבו ובחוטרתו אמר רבה בר רב הונא יוצא הגמל במטולטלת הקשורה לה בשילייתה: לא ועקוד ולא רגול: א"ר יהודה ועקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור מיתיבי עקוד שתי ידים ושתי רגלים רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור הוא דאמר כי האי תנא דתניא עקוד עקידת יד ורגל או שתי ידים ושתי רגלים רגול שלא יכוף ידו ע"ג זרועו ויקשור ואכתי לא דמי בשלמא רישא וסיפא ניחא מציעתא קשיא אלא הוא דאמר כי האי תנא עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור: ולא יקשור גמלים: מאי טעמא אמר רב אשי משום דמיחזי יכמאן דאזיל לחינגא: אבל מכנים: אמר רב אשי לא שנו אלא לענין כלאים כלאים דמאי אילימא כלאים דאדם והתנן יאדם ימותר עם כולם לחרוש ולמשוך אלא כלאים דחבלים טוהתניא חהתוכף תכיפה אחת אינה חיבור לעולם כלאים דחבלים והכי קאמר ובלבד שלא יכרוך ויקשור אמר שמואל טובלבד שלא יצא [חבל] מתחת ידו טפח והא תנא דבי שמואל טפחיים אמר אביי השתא דאמר שמואל טפח ותנא דבי שמואל יטפחיים שמואל פהלכה למעשה אתא לאשמעינן והתניא

רש"י

שית זונה. נוטריקון דשחוזות: **שית.** בית הבשת: **שכבולין.** לשון כבלי ברזל. קשורה: **ויקרא להם.** בעשרים ושתים עיר שנתן שלמה לחירם משתעי קרא: **מכובלין.** מעוטפין ומקושרין: **עבידתא.** אנגריא של מלך: **חומטון.** מלחה ומתבקעת: **דמשתרגא בה כרעא.** טובעת בה הרגל: **עד כבלא.** פרק התחתון שקורין קויל"ה: **שמכבנין.** קושרין בגד סביבו ביום שנולד שלמרו נקי ומשמר למרו שלא יטנף: **למילת.** לעשות מלמרו כלי מילת: **מכבנין.** על שעושין כמין קרסי מתכת לחבר הבגד כמו תנתן כבינתי לבתי (גיטין דף טו.) נושק"א בלע"ז: **באנפי נפשה.** ולא אפלוגתא דמתני': **ואיכא דמתני.** להא דשמואל אהא: **כך הלכה.** דליבש מותר ולחלב אסור: **אבל מי מפים.** מי מטיל גורל ומבחין איזו ליבש ואיזו לחלב והרואה אותם צרורות ליבש אומר לחלב הוא ואתי למישרי תרווייהו: **כת"ק.** דמתני' דשרי בתרוייהו: **מתני' מטולטלת.** י"מ פושל"א שתחת זנבו וי"מ מרדעת והאחרון נראה בעיני דאי רצועה שתחת הזנב קשורה ומחוברת לסרגא ואיך תפול וטעמא דמתני' משום שמא תפול ומייתי לה הוא: **לא עקוד ולא רגול.** מפרשינן בגמ' שעוקדים ידיהם עם רגליהם בכבלים שלא יברחו: **ולא יקשור גמלים זו לזו וימשוך.** האחד כדמפרש בגמרא: **ובלבד שלא יכרוך.** החבלים בכרך אחד ובגמרא מפרש טעמא: **גמ' בזנבו ובחוטרתו.** דכיון דקשורה בשניהם לא נפלה: **חוטרתו.** חלדרוב"א שיש לכל גמלים על גביהם: **בשלייתה.** דכיון דכאיב לא מנתחא ליה. ול"נ מטולטלת כר קטן מלא מוכין נותנין לו תחת הזנב כדי שלא תשחית הרצועה הבשר לפי שהמשוי שעל גבה כשהגמל יורד מכביד ויורד כלפי צוארה אלא שהרצועה מעכבתו: **יד ורגל.** אחד מן הידים ואחד מן הרגלים כופל ביחד: **יד על גב זרוע.** אחד מידיו כופף כלפי מעלה וקושר כדי שלא יהו לו אלא ג' רגלים לברוח: **שתי ידים.** כאחד או שתי רגלים כאחד: **ואכתי לא דמי.** האי תנא לדרב יהודה: **רישא וסיפא ניחא.** כדרב יהודה אבל מציעתא דקתני או שתי ידים או שתי רגלים קשיא לדרב יהודה דלא קרי עקוד אלא יד ורגל כיצחק בן אברהם דכתיב (בראשית כב) ויעקד כפף ידיו ורגליו לאחוריו וקשר יד ורגל יחד ונפשט צוארו לאחוריו: **לחינגא.** לשוק למוכרם. חינגא ע"ש שסובבין את השוק מחולות מחולות עגולות של בני אדם: **לענין כלאים שנו.** האי שלא יכרוך דמתני' לא שייך ביה איסור שבת אלא משום כלאים אסר ליה כדמפרש ואזיל: **כלאים דחבלים.** שיש בהן חבלי צמר וחבלי פשתן וכי כריך להו הוו כלאים וידו מתחממת באחיזתן וקסבר דבר שאין מתכוין אסור: **אי נימא כלאים דאדם.** דכי כריך להן סביבות ידו נמצא קשור עם הגמלים ופעמים שהן מושכין שום דבר ונמצא אדם וגמל מנהיגין יחד: **והתנן אדם מותר עם כולם.** עם כל הבהמות לחרוש ולמשוך שלא אסרה תורה אלא שני מיני בהמה יחד כעין שור וחמור ומשנה זו במסכת כלאים: **התוכף.** בגדי צמר ופשתים: **בתכיפה אחת.** כגון ע"י מחט פעם אחת או שקשר קשר אחד: **אינו חיבור.** דכתיב (דברים כב) צמר ופשתים יחדו לא אסרה התורה אלא חבור יפה המתקיים: כריכה וקשירה בשתי תכיפות: **שלא יצא חבל.** ראש החבל לא יצא מתחת ידו טפח למטה דדמי כמי שנושאה בידו ולא מתחזיא שהיא מאפסר הגמלים: **שמואל.** דאמר טפח לאורויי הלכה למעשה אתא לאשמעינן דהבא לימלך לפנינו אמרינן ליה טפח שלא להקל באיסורין ומיהו עד טפחיים ליכא איסור:

תוספות

עד כבלא. מפרש ר"י עד השוק כדאמר בפ' במה אשה (לקמן דף סג:) בירית באחת כבלים בשתים שמניחין הכבלים בשוק: **רב אמר ליבש מותר כו'.** וא"ת לימא מר הלכה כמר וי"ל משום דאיכא דמפכי להו לתנאי: **הלכה כר' יהודה בן בתירא.** הא דנקט ר' יהודה בן בתירה ולא נקט ר' יוסי משום דבמקום שאין עושין כלל אלא כדי ליבש שרי ר' יהודה בן בתירא דלא שייך התם מי מפים ור' יוסי אוסר משום דילמא נפיל: ר"ת גרים **אמר רב הלכה כת"ק ושמואל אמר כו' וכן כי אתא רבין** א"ר יוחנן הלכה כתנא קמא. ואתי שפיר איכא דמתני לה לדרב ושמואל דלעיל אהא: **והתנן אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך.** וא"ת אפי' יהא אדם נמי אסור תקשה דמאי כלאים שייך הכא כיון שאינו מושך בעגלה ובקרון דהא בשבת איירי ואין לומר דאסור להנהיג בכלאים אפי' לא ימשוך שום דבר דאם כן יהא אסור להוליך ולהזיז ממקומו שור פסולי המוקדשין דחשיב כשני מינים כדאמרי' בפרק בתרא דמכות (דף כב.) המנהיג בשור פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הוא ועשאו הכתוב שני גופים וי"ל דה"ק אילימא כלאים דאדם והא דקתני ובלבד שלא יכרוך בחול קאמר כדאוקימנא לעיל (פ"ב דף כג:) ולא בשמן שריפה דאיירי ביו"ט ומיירי שמושכין שום דבר אי נמי י"ל דחשיב משיכה מה שנושאים שניהם את החבלים:

שיכרוך עובר משום כלאים. והתנן התוכף תכיפה אחת אינה חבור, הנה תכיפה שהיא כגון תפירה אחת אינה חיבור וכ"ש כריכה שאינה חיבור. ושנינן מתניתין לא יכרוך ויקשור שנמצאת כריכה (ותפירה) [וקשירה] כעין שתי תכיפות. אמר שמואל ובלבד שלא יהא אפסר יוצא מתחת ידו טפח. ואסיקנא הלכה למעשה שלא יהא אפסר יוצא מתחת ידו טפח, כלומר אינו מש(ו)לשל האפסר מתחת ידו כדי כריכה. וכן לא יהא אפסר הניתן בראש הבהמה וראש האפסר ביד [האדם] המושך הבהמה, [וכן לא יהא האפסר] אותו דביני ביני יגביהנו שלא יהא קרוב לקרקע טפח, וכן הלכה. פי' מטולטלת, צביחה.

עין משפט נר מצוה

לא א ב ג מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ו:
לב ד מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעי' טו:
לג ה מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יג:
לד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:
לה ז מיי' פ"ט מהל' כלאים הלכה יו"ד סמג לאוין רפ"ג טוש"ע י"ד סי' רצז סעיף טז:
לו ח מיי' פ"י מהל' כלאים הלכה כד סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סי' ש' סעיף ג:
לז ט מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה ט סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' ש"ה סעיף טז:

תורה אור השלם

1 וַיֹּאמֶר מָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כָּבוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: מלכים א ט יג
2 וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת הֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְּעֵינָיו: מלכים א ט יב

לעזי רש"י

קויל"א [קיביל"א]. קרסול.
נושק"א. סיכה, מכבנה.
פושל"א. רתמת-זנב.
חלדרוב"א. דבשת.

רבינו חננאל

שית זונה. **כבולות**, מלשון כבלים כדכתיב ארץ כבול וגו'. ופירושה דמישתקעא כרעא בגוה כי כבלא שהיא עפרא וחול, וזו היא חומטון. **כבונות**. מכבנין עור הטלה מיום לידתו עד ח' ימים. וזהו צמר רך הנקרא מילא. **ר' יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב**. כיון דאשתכח' ת"ק דברייתא כר' יהודה דמתניתין, ורב אמר הילכתא כוותיהו, הלכה כמותם. ואפילו ר' יהודה לא חלק אלא אמר כך הלכה, לצרור דדי הבהמה לצמקן כדי שתתעבר הבהמה מותר, אבל מי מפיס, כלומר מי המבחין בין קשירת דד ליבש, לקשירת דד לחלב. וקי"ל הילכתא כרב באיסורי, וכן הילכתא, ואע"פ שר' יוסי חולק. **לא יצא הגמל במטולטלת כו'**. תנא לא יצא הגמל במטולטלת (בחטרת) [התלויה בחוטרתו] שתיכנס בו הרוח, אבל יוצא בזנבו הקשורה בחטרתו שלא תיכנס בו הרוח. **לא עקוד ולא רגול**. אוקמה רב יהודה עקוד יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם, רגול שלא יכוף על זרועו ויקשור, ותניא כוותיה. ולא יקשור גמלים זה בזה וימשוך. ירושלמי שלא יהו אומרים פלוני יוצא לעשות מלאכתו בשבת. **פי'** חינגא, שוק, מלשון חג איד חגיגת גוים. **אבל מכניס הוא חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יכרוך**. אתינן למימר הא דתנן ובלבד שלא יכרוך משום דנראה כאילו מושך האדם עם הבהמה ומשום כלאים. והתנן בכלאים בסוף פרק ח' אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך, אלא משום כלאים דחבלין חיישינן דלמא חבל אחד צמר ואחד פשתים וכיון

מסורת הש"ס

א) [צ"ל לסם], ב) [צ"ל ולא], ג) שבועות ה: נגעים פ"א מ"א, ד) [שבועות ו:], ה) [תמיד לא:], ו) [ביצה לג.], ז) כלאים פ"ח מ"ו [ב"ק נד:], ח) [צ"ל והתנן], ט) כלאים פ"ט מ"י [יבמות ה': מנחות לט.], י) [ביצה כט:], כ) [ברכות כד. ושם נסמן], ל) [יעב"ץ מח"ז], מ) [עי' רש"י יחזקאל כז יח ולמד לחכך], נ) [צ"ל אחר ד"ה והתנן], ס) [וע' תוספות מנחות ל: ד"ה ולימא],

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שמכבנין וכו' ביום שנולד. עי' רש"י יחזקאל כז יח: שם ד"ה כלאים דחבלים וכו' דבר שאין מתכוין אסור. עי' לקמן קמ ע"א ברש"י ד"ה אבל נוטל: תוס' ד"ה רב אמר וכו' דאיכא דמפכי להו לתנאי. כעין זה מגילה לב ע"א:

מוסף רש"י

בן יומו. ביום הולדו (שבועות ו:). **שמכבנין אותו למילת.** כמו (גיטין יד:) תנתן כבינתי לבתי, פרמו"ל, והוא בית נפש שקורין נושק"א, שמחברין בו פתיחות פי החלוק, כך כשנולד הכבש והאם לוחכתו אין למרו נקי באותו יום, והרוצה להכניעו למילת עושה לכבש מעטה עור ומכבנו עליו שלא יתפרד ונמצא הצמר מוסף כל הימים (שבועות ו:). **לחינגא.** מחול, ועל שם שבני אדם סובבים והולכים בשוק כעין סובבות במחולות, קרו ליה חינגא (ביצה לג.). **התוכף תכיפה אחת.** תופר תחיבה אחת (מנחות לט.). פוינ"ט, שתוחב תחיבה אחת במחט ומחבר כלאים בגד צמר ובגד פשתים יחד, אינו חיבור בפחות משתי תכיפות, להכי כתיב יחדיו עד שיתחברו יפה יפה (יבמות ה.). **הלכה למעשה.** להורות על המעשה (ע"ז עד.).

מוסף תוספות

א. ולהאי לישנא גנובי למה להו. ריטב"א. ב. ומר הלכה כמר. תוס' הרא"ש. ג. [פי'] לר' יהודה ור' יוסי, ודכוותה פרקינן בעלמא. ריטב"א. ד. למשוך. מי' הר"ן. ה. דליכא משוי מסתמא. ריטב"א. ובבלאי בהמה לא אסרינן אלא כשעושין מלאכה כדכתיב לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. פסקי הרא"ש סימן ה'. ו. הוא לבדו. תוס' הרא"ש. ז. ואע"ג דבשבת מיירי ברישא קתני אגב גררא דינא דחבלים בחול. ריטב"א. ח. רב חסדא. פסקי הרא"ש סימן ה'. (עי' מהרש"א). ט. אגב שמנים. ריטב"א. י. שחל להיות בע"ש. ריטב"א. (עי' מהר"ם). יא. דהכא הא איכא משוי. ריטב"א. יב. ולהאי שינויא אסור לנהוג שור וחמור הקשורים יחד בחבל. פסקי הרא"ש סימן ה'. ומ"מ בלא כריכה לא מיתסר אע"ג שנושאים החבלים דלא חשיבא יחדיו כשאין החבל שביניהם קשור בשניהם. ריטב"א.